

1984-VII-27

Bilbon, Plaza Barriko egoitzan bildu da lehen aldiz Euskaltzaindia, 1984.eko Uztailaren 27an, arratsaldeko lau terdietan. Etorri dira: L. Villasante, J. Haritsche-lhar, P. Altuna, J. Gorostiaga, J. Hiriart-Urruty, A. Irigoyen, E. Knörr, F. Krutwig, P. Lafitte, E. Larre, F. Ondarra, P. Salaburu eta J. M. Satrustegi, euskaltzainak. L. Akesolo, J. A. Arana, R. Badiola, J. Berrojalbiz, Jon Bilbao, J. A. Etxebarria, J. M. Etxebarria, X. Gereño, P. Goenaga, L. Goikoetxea, J. L. Lizundia, J. Oleaga, J. A. Retolaza, K. Rotaetxe, P. Uribarren, X. Videgain, P. Yrizar, M. Zalbide, J. J. Zearreta eta A. Zubikarai, euskaltzain urgazleak, J. M. Satrustegi idazkari dela.

J. L. Davant, X. Diharce, P. Larzabal, L. Mitxelena eta A. Zavala euskaltzainek ezin etorria adierazi dute.

Ohi den otoitzarekin hasi da batzarrea.

Ekaineko batzar-agiria onartu da.

L. Villasante Euskaltzainburuak ongietorria eman die batzartuei. Etxe honetan sartzean aro berri bat hasten dela Euskaltzaindiarentzat, esan du. Erribera kaleko egoitza behin-behineko etxetzat hartu zuenetik urte asko igaro dira eta bultzada haundia izan dute Euskaltzaindiaren eskuarteko lanek. Hori dela eta, Biblioteka toki batean, Bulegoak bestean eta liburuen gordailua auskalo non, ibili gara oraintxe arte. Baina, Bilbotik sortu zen gure Elkargoa bideratzeko lehen bultzada, eta Bizkaiko Diputazioaren eskutik datorkigu orain ere ekintza guziok etxe batean biltzeko laguntza paregabea. Bi bizkaitar ospetsuren omenaldiarekin egiten dugu etxesartzearen aurrerapena.

Migel A. Astiz euskaltzain urgazle zenaren biziaz eta lanaz mintzatu da J. L. Lizundia, idazkariordea. Kazetari nafarrak bere luma euskal gauzen alde agertu zuen egoerarik arriskugarrienetan ere, nahigaberik aski bere bizian horregatik jasanez. Adiskiderik ere sortu zion, noski, jatortasun horrek, udaberriko omenaldi handian ikusi zenez. Esker oneko agiria opa zion orduan Euskaltzaindiak.

Goizeko bilkuraren berri

Euskaltzain osoen batzarreko gai nagusia maileguzko hitzei zegokion, eta x letraren erabilpena eztabaidatu da. Hirugarren aldia da gai hau mahai gainean aurkezten dena, eta euskaltzainburuak bere aldetik Mitxelenari iritzia eskatu ziola, adi-

tzera eman du. Mitxelenak idazkariari bidali dio erantzuna, denbora berean, jaso berria duen “Menéndez Pidal” sariaren zorionagatik Euskaltzaindiari eskerrak emanez. Mitxelenak eginiko oharrak irakurri ditu gero Satrustegik.

Aurreko batzar-agirian aditzera eman zenez, lau euskaltzainen oharrak jaso ziren gaiari buruz eta, bestalde, Villasantek orduko bere ikuspunduen erabakigai laburra banatu du euskaltzainen artean. Hauek guziak aurrean zirela hasi da alde nahiz aurkako iritzien eztabaida. Azkenean, bototara iritsi dira, hiru ataletan sailkatuz eskuarteko lanak. Banan-banan aurkeztu dira puntuak. Azken erabakia hau izan da:

1. Hasieran eta bukaeran x duten maileguak puntu honi dagokionez aldatu gabe idatziko dira, hala nola, *xenofobia* eta *fenix*.

2. Bokal artean x idatziko da: *taxi*, *sexu*, *oxigeno*, eta abar.

3. Kontsonante aurrean ez da x idatziko, s baizik, honetan tradizioari (*estrainio*, *esplikatu*, *testu*, *eskumiku*, *espresuki*) jarraituz.

Mailegu hitzen lehen Jardunaldietako gaiari erabaki honekin eman zaio amaiera.

Maileguzko hitzekin jarraituz, bigarren Jardunaldietako txosten eta oharren azalpena egin du Mikel Zalbidek. Magnetofonez jasotako zenbait pasarteren zailtasuna eta ezin-entzuna adierazi ditu. Euskaltzainburiaren eskariz egin duen lana, datoren udazkenean jarraipena izan dezakeenaren oinarri da. Gaur ez gara gaiari sartu.

Batzordeen berri

Dialektologia. Atlasgintzako arduradunen alogera nahiz lan-orduak zehazturik, irailaren hasieratik lanari lotuko direla, esan du Haritschelhar jaunak. Galdekizunen zerrenda burutzea eta inkesta tokien hautapena egitea izango da urte azkenerako amai gogo duten lana.

J. M. Etxebarria mintzatu da gero. Eskuartekoak zertan diren agertu du. Alfabeto fonetikoari buruz iritzia bateratzea eskatu du. Traskribapenetan azentua zenbateraino kontutan har, izan da gero arazo istilugarriena.

Ekonomia. Langileen soldatak gaurkotzea egin dela esan du E. Knörr, diruzainak, eta Eusko Jaurlaritzako gorapenekin batera egin ere. Kargudunen asignazio eta dietak ere neurri berean jasotzea onartu da. Osasun azterketa langileei urtean behin egingo zaie hemendik aurrera. Gasteizko Udalak diru eskaintza egin dio Euskaltzaindiari argitalpenen bat babesteko asmoa agertuz. Dagokion batzordeari uzten dio erantzunkizuna. Gordailu berriaren egoera aipatu da gero.

Gramatika. Iruñeko Biltzarraren egitaraua gaurko inprimatu ez bada ere, ekaineko batzarrean esandakoak atzerapenik gabe doaz. Agintariekin mintzatu ondoren, lehen eguneko aurkezpena “Museo de Navarra”-ko ordezkari dagoen aretoan legikeela, esan du Satrustegik.

Hiztegiagintza. Hiztegi Orokorren arazoan Euskaltzaindiak Mitxelena jaunarekin izenpetu beharra duen hitzarmena —kontratua— luzatzen doala, aditzera eman du diruzainak. Izan ere, *Campion-Broussain S.A.* azpi-elkargoak du, Euskaltzaindiaren aginduz, legezko erantzunkizuna eta luzapena ez doa inoren mesedetan. Egoeraren berri emateko besterik ez da.

Azken orduko berriak

Expolangues, Europako hizkuntzen erakusketarako lanak jadanik hasiak direla, esan du Haritschelhar jaunak. Aurten ere joan nahi badu Euskaltzaindiak eskaria egin behar du. Iazko lekua ona izan omen zen eta guretzat aski. Joatea onartu da. Hitzaldirik eman nahi balitz, aretoa bestalde ordainduko da.

Euskaltzainburugoko batzorde bat Karlos Garaikoetxea ikusten izan zen uztailaren seian. Kargu-berritzeen ondoren egin ohi den agurra zen helburu nagusia. Urrutia eta Arregi Hezkuntza eta Kultur kontseilariak ere han ziren lehendakariarekin. Giro lasaian hartu gintuzten eta euskararen egoera nahiz Euskaltzaindiaren lanak aipatu ziren. Euskaltzainburuak eskerrak eman zizkion lehendakariari euskararen alde Gobernua egiten ari den lanagatik.

Txostenak

Nazario Oleaga zenaren omenaldia. Euskaltzaindiak Bilbon laster izango duen egoitza berrian sartzearaz poza agertuz hasi du J. Gorostiak bere hitzaldia. Adiskide mina zuela omendua, esan du. Legegizon ospetsua eta zuzena hautatu zuela Euskaltzaindiak idazkaritzarako, eta oso zehatz bete zuen bere eginkizuna. Arazo pertsonalak ukitu ditu gero. Gorputzez mengala zela, eta perretxikozale haundia: 30 mota bereizten omen zituen. Lagun bion jardunetan erabili ohi zituzten gaiak aipatu ditu, euskal hitzen jatorriari buruz txostengileak eman ohi zizkion iritzien argibide ugari azalduz. Pozgarri izan da Euskaltzaindiarentzat urteburu honetan, hainbeste denboran bere erretiro isiletik atera ez den euskaltzaina batzarrean ikustea.

Jesus Oleaga, omenduaren semea, mintzatu da gero. Ronda kalean mundura etorri zen bere aita, Euskaltzaindia sortu zen une berean izendatu zutela euskaltzain urgazle, esan du, eta nork daki zenbat ordu, egun eta urte sartu zukeen Erriberako egoitza zaharrean, paper, ohar eta agirietan murgildurik. Omenaldi hau urrats haiek eman zituen kale inguru honetan bertan jasotzen duela, esan du. Adinaren zamak bai eta osasunaren arrangurak eragotzi diote omenduaren emazteari bertan egotea. Familiaren izenean esker ona agertuz amaitu du bere hitzaldi laburra J. Oleaga, euskaltzain urgazleak.

Sebastian A. de Gandara, idazlea, izan da egun honetan omenaldia eskaini zaion beste bizkaitarra. J. A. Arana-Martija, Azkue Bibliotekako arduradunak egin du merezimenduen aipamena. XVIII.mendeko egoera aztertu du lehenik, Gandaren bizia eta lana hobeki ulertarazteko. "Gabon kantak" eta liburuan diren bertso motak aipatu ditu. Larramendirekin izandako harremanetan, honen erantzun-eza agertzen omen da.

Datorren irailean Iruñean egitekoa den Euskaltzaindiaren X. Biltzarreko egitaraua aurkeztu du Patxi Goenagak.

Patxi Zurikaray, Bizkaiko Aldundian Kultur saileko arduraduna den Diputadua esan ditu azken hitzak. Makua jaunaren ezin etorria adierazi ondoren, gaurko festaren esan nahia azaldu du. Plaza Barriko egoitza honen legezko azken joan-etorriak laster bukatzekoak omen dira eta, asko berandu gabe, ofizialki eskainiko zaiola Euskaltzaindiari. Bitartean, gaurko sartze hau sinbolikoa dela esan du.

Eta besterik gabe amaitu da batzarrea.

Euskaltzainburua
Fr. Luis Villasante

Idazkaria
Jose M.ª Satrustegi